

Asia: VN/1646/2020

Lausuntopyyntö sosiaaliturvakomitean välimietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

1. Sosiaaliturvalainsäädännön yhtenäistäminen (välimietinnön ehdotukset 1 ja 2)1.1 Aiheuttavatko etuuksien erilaiset hakuajat ongelmia? Jos aiheuttavat, niin millaisia ja missä etuuksissa? Mitä mahdollisia vaikutuksia etuuksien hakuajojen yhtenäistämällä voisi olla?

-

1.2 Aiheuttavatko etuuksien erilaiset tulo- ja palkkakäsitteet ongelmia? Jos aiheuttavat, niin millaisia ja missä tilanteissa? Mitä mahdollisia vaikutuksia tulo- ja palkkakäsitteiden yhtenäistämällä voisi olla?

-

2. Toimeenpanon monimutkaisuus ja digitalisaation mahdollisuudet (välimietinnön ehdotukset 3 ja 4)2.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen 3 valmistelussa?

-

2.2 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen 4 valmistelussa?

Digitalisaation rinnalla tulee kehittää myös perinteisiä asioimiskanavia. Digitaalinen asiointi ei edelleenkään ole kaikille mahdollista.

3. Työkykyyn ja työkyvyttömyyteen liittyvät etuudet (välimietinnön ehdotukset 5, 6 ja 7)3.1 Onko eri etuuksia ja eläkkeitä koskevien lakien työkyvyttömyyden käsitteissä epätarkoituksenmukaisia eroja ja jos kyllä, niin millaisia?

Työkyvyttömyyden eri asteet tulisi tunnistaa paremmin lainsäädännössä. Esimerkinomaisesti voidaan mainita vaikkapa osasairauspäiväraha, jonka saaminen edellyttää sairausvakuutuslaissa täyttä työkyvyttömyyttä, vaikka henkilö on tosiasiansa osittain työkykyinen.

3.2 Mitä muutoksia lainsäädäntöön (erityisesti etuus- ja palvelulainsäädäntö) tulisi tehdä, jotta lainsäädäntö tukisi työ- ja toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista sekä olemassa olevan työkyvyn hyödyntämistä?

Lainsäädäntöä uudistettaessa tulee huomioida mahdollisten työhön paluun esteiden poistaminen osatyökykyisiltä.

Harkinnan arvoinen asia olisi termistön uudistaminen korostamaan jäljellä olevaa työkykyä, ei niinkään (osa-)työkyvyttömyyttä. Etuuden hakijankin näkökulmasta olisi parempi mieltää itsensä henkilöksi, jolla on vielä työkykyä jäljellä, kuin korostaa hänen (osittaista) työkyvyttömyyttään.

Ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuudet tulee selvittää aiempaa perusteellisemmin ja mahdollistaa myös nykyisen koulutustason ylittävään tutkintoon opiskeleminen, joka helpottaisi fyysisesti kevyemmän työn löytymistä.

Työpaikoilla tarvitaan aiempaa tehokkaampia toimia, joilla työ- ja toimintakykyä voidaan tukea entistä tehokkaammin. Kehittämällä ammattilaisten ja työpaikan toimijoiden osaamista työhön kytkeytyvässä kuntoutuksessa, pystytään tukemaan työkykyä niin, että työurat pitenevät ja tuottavuus paranee. Laajimmillaan työkyvyn tukeminen parantaa myös työntekijöiden työllistyyvyyttä ja tarjoaa ratkaisuja työvoimapulaan.

Työkyvyn tukemiseen tulee kuulua oikea-aikaisesti ja monipuolisesti varhainen tuki, korvaava työ, työkyvyn tuki sairauspoissaolon pitkittyessä, työhön paluun tuki pitkän poissaolon jälkeen ja työn muokkaus työuran eri vaiheissa.

Perinteisesti kuntoutuksen tavoitteena on ollut edistää työntekijän työ- ja toiminta- sekä opiskelukykyä, työllistymistä ja työssä jatkamista, kun työ- ja toimintakyvyssä on havaittu alentumista. Kuntoutus on kuitenkin kohdentunut liiaksi yksilöön. Työpaikka pitää sitoa kuntoutumiseen voimakkaammin. Työhön kytkeytyvän kuntoutuksen tavoitteena on työntekijän toiminta- ja työkyvyn sekä työssä jaksamisen edistämisen lisäksi vaikuttaa myös työhön, työyhteisöön ja työpaikan toimintakulttuuriin yhteistyössä työntekijöiden, työnantajan ja työterveyshuollon sekä tarpeen mukaan myös hyvinvointialueiden kanssa. Vrt. Kuura-hanke <https://www.ttl.fi/tutkimus/hankkeet/tyohon-kytkeytyva-kuntoutus>

3.3 Komitea ehdottaa arvioitavaksi mahdollisuuksia liittää työkykyyn ja työkyvyttömyyteen liittyviin etuuksiin kannustimia ja velvoitteita osallistua palvelutarpeen arviointiin ja yhdessä asiakkaan kanssa sovittaviin palveluihin. Ehdotuksen mukaan palvelujen saatavuus ja saavutettavuus tulee huomioida. Mitä palveluja ehdotetun arvioinnin tulisi koskea?

Näkemyksemme mukaan olisi perusteltua, että työkykyyn ja työkyvyttömyyteen liittyviä etuuksia haettaessa ja etuutta saataessa voisi esimerkiksi olla velvollisuus osallistua palvelu- tai kuntoutustarpeen arviointiin ja tarvittaessa kuntoutus- tai muun tukitoimenpiteen ajankohtaistuessa osallistua siihen. Vastinparina velvollisuuksille tulisi säätää myös riittävästä kannustimista osallistua em. arviointeihin.

4. Työttömyysturva, työllisyyden edistäminen ja osittainen työllistyminen (välimietinnön ehdotukset 8 ja 9)
4.1 Komitea ehdottaa, että työmarkkinatuen toimivuutta ja uudistamistarpeita selvitetään tilanteissa, joissa työmarkkinoille pääsy tai niille palaaminen on vaikeutunut. Mitä tilanteita ehdotetun selvityksen tulisi koskea?

-

5. Opiskelu ja osaamisen kehittäminen (välimietinnön ehdotukset 10, 11 ja 12)
5.1 Komitea ehdottaa, että etuusjärjestelmän tulee tukea ihmisten jatkuvaa oppimista ja edistää osallistumisen tasa-arvoa. Miten etuusjärjestelmää tulisi uudistaa, jotta se parantaisi osallistumisen tasa-arvoa ja tukisi jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmän uudistamista?

Opintotuen ja opintolainan osalta on tärkeää, että se tukee jatkossakin nuorten päätoimisen opiskelua siten, että työtulojakin on mahdollista hankkia opiskelujen aikana. Tämä tukee myös koulutuksellista tasa-arvoa. On myös hyvä, että sivutoimisen opiskelun ja työttömyysetuuden yhteensovittamisen selvittelyä jatketaan. Jatkuvan oppimisen osalta aikuiskoulutustuen piiriin tulisi päästä myös lyhyemmillä koulutuskokonaisuuksilla (erilaiset ammatilliset ja muut lisä- ja täydennyskoulutukset). Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille tulee mahdollistaa lainsäädännön edellyttämä jatkuva ammatillinen kehittyminen myös siten, että se mahdollistaa työstä irroittautumista.

5.2 Komitea katsoo, että koulutukseen hakeutumisen tulee olla ensisijaista vailla ammatillista tutkintoa oleville nuorille. Miten nuorten sosiaaliturvaa tulisi uudistaa, jotta etuus- ja palvelujärjestelmien monimutkaisuus ja niiden sisälle asetetut kannustimet eivät aiheuttaisi koulutuksen tai muiden palvelujen ulkopuolelle jäämistä tai jättäytymistä?

Nuorten sosiaaliturvan tulee olla tutkintokoulutuksen suorittamista kannustava oppivelvollisuuslainsäädäntö huomioiden. Etuus- ja palvelujärjestelmää tulee yksinkertaistaa ja selkiyttää. Sosiaali- ja terveydenhuollon tutkintokoulutuksessa on huomioitava edellytykset vaativassa ammatissa toimimiseen.

5.3 Komitea ehdottaa selvitettäväksi edellytyksiä käynnistää opintotukijärjestelmän kokonaisuudistus. Millainen opintotukijärjestelmän uudistus tukisi opiskeluajan toimeentuloa, sujuvaa opiskelua, tavoiteajassa valmistumista ja opiskelijan hyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta mielekästä opintopolkua?

Opintotuen taso ei riitä elämiseen sellaisenaan erityisesti suurten kaupunkien alueella ja tähän tarvitaan rinnalle usein opintolainaa. Siksi on erittäin tärkeää jatkaa opintolainahyvityksiä heille, jotka tavoiteajassa valmistuvat tutkinnosta. Yksilöllä on oltava vaihtoehtona opintolainalle työtulojen hankkiminen lukuvuoden aikana tiettyyn vuosiansioon saakka ilman, että se vaikuttaa opintotuen määrään. Lisäksi opintotuen tasoa tulisi elinkustannusten noustessa korottaa. Tämä osaltaan pienentäisi painetta tehdä opintojen aikana niin paljon työtä ja yksilön jaksaminen voisi olla siten nykyistä parempaa.

6. Lasten ja perheiden sosiaaliturva (välimietinnön ehdotukset 13, 14 ja 15)
6.1 Komitea ehdottaa työryhmän perustamista lapsilisän uudistamiseksi. Mitä lapsilisäjärjestelmän eri uudistusvaihtoehtojen valmistelussa ja arvioinnissa tulisi ottaa huomioon?

Mahdollista uudistusta tehdessä tulee lapsilisän reaaliarvoa nostaa. Valmistelussa ja arvioinnissa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuus. Lapsiperhe köyhyyden tulee vähentyä.

6.2 Komitea ehdottaa lastenhoidon tukien järjestelmän uudistuksen käynnistämistä. Miten ja mistä lähtökohdista lastenhoidon tukien järjestelmää tulisi uudistaa?

Uudistuksessa on huomioitava käynnistämisestä implementoituihin lapsen edun ensisijaisuus. Perheiden valinnanvapaus tulee säilyttää.

6.3 Vanhemmalla on vastuu lapsensa elatuksesta. Mitä muutoksia sosiaaliturva- tai muuhun lainsäädäntöön tulisi tehdä, jotta se tukisi vanhempien elatuskykyä?

-

7. Asumismenot ja asumismenojen korvaaminen (välimietinnön ehdotus 16)7.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen 16 edistämisessä? Mikä asia tai mitkä asiat on tärkeintä selvittää?

-

8. Toimeentulotuki ja pitkäaikaisen toimeentulotukitarpeen vähentäminen (välimietinnön ehdotukset 17 ja 18)8.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotusten 17 ja 18 edistämisessä?

-

8.2 Mitkä ovat keskeisimmät toimenpiteet, joilla pitkäaikaista toimeentulotuen tarvetta voidaan vähentää?

-

9. Etuus- ja palvelupolkujen toimivuus ja palvelujen tarjoaminen (välimietinnön ehdotukset 19, 20, 21, 22, 23, 24 ja 25)9.1 Miten työ- ja toimintakyvyn tukemista, seuranta ja arviointia sekä työ- ja toimintakykyä tukevia palveluja tulisi vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollossa?

Palveluihin ohjautumista tulisi tehostaa. Se vaatii kaikkien sote-ammattilaisten lisäkouluttamista aiheesta, jotta ajatus mahdollisista palvelujen tarpeesta herää oikea-aikaisesti ja kaikilla on tietoa, keiden ammattilaisten puoleen voi kääntyä tai lähettää asiakkaan. Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin ja tukemisen asiantuntijoiden, kuten fysio- ja toimintaterapeuttien sekä kuntoutusohjaajien osaamista tulee hyödyntää nykyistä enemmän. Tämä on huomioitava myös resurssoinnissa. Mielenterveyspalveluiden saatavuuteen ja oikea-aikaisuuteen sekä ennaltaehkäisevään työhön tulee panostaa.

Tarvitaan käyttöön yhtenäiset työ- ja toimintakyvyn arvioinnin mittarit huomioiden TOIMIA-verkoston suositukset sekä yhtenäinen rakenteinen tapa kirjata asiakastiedot. Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin ja tukemisen tulee olla oikea-aikaista. Liikkeellä tulee olla liikkeellä varhaisessa vaiheessa.

Kaikissa sote-keskuksissa tulisi toimia monialaiset työkyvyn tuen tiimit, jotta asiakkaan tarpeet tulee käsiteltyä riittävän moniammatillisesti ja tarjolla on riittävästi tietoa kaikista kuntoutus- ja palvelumahdollisuuksista. Työttömien terveystarkastukset tulisi taata kaikille kohderyhmäläisille. Yksinyrittäjien työterveyshuollon palveluja tulisi tehostaa. heillä ei monestikaan ole varaa hankkia riittäviä palveluja yksityisestä työterveyshuollosta.

Etäpalvelut tulee ottaa käyttöön mahdollisuuksien mukaan. Ne nopeuttavat palvelujen saatavuutta. Myös muita digitaalisia palveluja (esim. itsearviointi - palvelupolut) tulee kehittää asiakkaille, mutta

on varmistettava, että digitaalisten palvelujen kautta pääsee myös tarvittaessa lähipalveluihin. Kaikille asiakasryhmille digitaaliset palvelut eivät sovellu.

Julkisten sote-palvelujen järjestäjien tulisi tarpeen mukaan hyödyntää myös yksityisiä palveluntuottajia. Sote-palvelujen tulee olla myös tietoisia ja tehdä yhteistyötä kunnan (esim. liikuntapalvelut) ja kolmannen sektorin palveluja tuottavien järjestöjen kanssa, jotta kaikki mahdolliset resurssit tulisi hyödynnettyä.

9.2 Mitä tulisi ottaa huomioon valmisteltaessa A) monialaista asiakassuunnitelmaa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä? B) työkyky- ja kuntoutuspalvelujen yhtenäistä tietopohjaa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä? C) vastuutyöntekijä-mallia eniten tukea tarvitseville?

A) monialaista asiakassuunnitelmaa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä?

Järjestelmien pitäisi olla eri tahojen välillä sellaisia, että ne mahdollistavat tarvittavan asiakaskohtaisen tiedon saannin asiakkaan sallimissa rajoissa. Käytössä tulisi olla yhtenäiset työ- ja toimintakykyä arvioitavat mittarit. Tätä varten TOIMIA-tietokannan toimintaan pitää ohjata riittävät resurssit. Asiakastiedon tulisi olla rakenteisessa muodossa. Kts. seuraava vastaus. Ammattilaisten keskinäiseen tiedonkulkuun tarvitaan myös uusia luotettavia nopeasti ja kätevästi toimivia digitaalisia ratkaisuja.

B) työkyky- ja kuntoutuspalvelujen yhtenäistä tietopohjaa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä?

Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelmaan 2020–2022 kirjatut ne ehdotukset kuntoutuksen kansallisesti yhtenäisen tietopohjan rakentamiseksi, joita ei ole vielä toteutettu, on toteutettava nyt. Yhtenäinen tietopohja on edellytys toimintakykytiedon hyödyntämiseksi kuntoutusprosessien vaikutusten seurannassa ja johtamisessa sekä kuntoutuksen vertailutiedon koostamisen ja indikaattoreiden rakentamiseen yli organisaatorajojen. Yhtenäisen tietopohjan hyödyntäminen edellyttää palveluntuottajien tietojärjestelmiin tarvittavat muutokset.

C) vastuutyöntekijä-mallia eniten tukea tarvitseville?

Vastuutyöntekijämalli on kannatettava. Malli palvelee tilanteissa, joissa henkilö ei kykene toimimaan itsenäisesti järjestelmässä. Se palvelee myös tilanteissa, joissa henkilön voimavarat ovat vähäiset ja tuen, palvelujen ja etuuksien määrä on suuri. Vastuutyöntekijän koulutus ja osaaminen on avainasemassa. Tehtävä vaatii laaja-alaista osaamista palveluista ja etuuksista. Tällaista erityisosaamista on esim. kuntoutusohjaajilla. Heidän tehtävänä on mm. toimia yhdyshenkilöinä asiakkaan toimintaympäristössä kuntoutumiseen osallistuvien toimijoiden välillä, yhteensovittaa asiakkaan palveluja, ohjata, neuvoa ja tukea asiakasta ja hänen läheisiään, tukea ammatinvalintaa ja olla mukana työelämän haasteissa, tukea asiakkaan toimintaympäristössä toimimista sekä ohjata kuntoutus- ja sosiaaliturvapalveluissa.

9.3 Mitä muuta tulisi ottaa huomioon alaluvun 5.10 ehdotusten edistämisessä?

-

10. Sosiaaliturvajärjestelmän kannustin- ja byrokratialoukut (välimietinnön ehdotukset 26 ja 27) 10.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotusten 26 ja 27 osalta?

Työllistymisen edistämässä etenkin positiivisten kannusteiden ja palvelujärjestelmän kehittämisen tulisi olla avainasemassa, ei sosiaaliturvan heikentämisen. Palveluja on parannettava osana sosiaaliturvan kehittämistä. Ennaltaehkäisevät ja yksilölliset palvelut, osaamisen vahvistaminen, työvoimapalveluiden parempi integrointi sosiaali- ja terveystalouteen parantavat työllistymisen mahdollisuuksia.

11. Asumis- ja työperusteinen sosiaaliturva ja kansainvälinen liikkuvuus (välimietinnön ehdotukset 28, 29 ja 30)

11.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotusten 28, 29 ja 30 edistämässä?

Ehdotukset ovat kannatettavia. Tärkeää on, että kansainvälisen liikkuvuuden yhteydessä ei synny sosiaaliturvaan aukkoja, ei makseta päällekkäisiä etuuksia tai ei jouduta tilanteeseen, jossa joudutaan rahoittamaan etuisuuksia (maksamaan vakuutuksia) mutta ei saada etuuksia. Maahantulossa tärkeää on nopea kotoutuminen ja työllistyminen, jotta maahanmuuttajat pääsevät nopeasti osaksi työmarkkinoita ja osaksi sosiaaliturvajärjestelmää mutta myös sen rahoittajiksi.

Eurostatin työvoimatilastojen mukaan Suomessa asuvien kolmansien maiden kansalaisten naisten työllisyysaste oli vuonna 2020 vain 41 prosenttia, kun se suomalaisnaisilla oli 72 prosenttia. Miesten työllisyysaste on lähellä Suomessa syntyneiden miesten työllisyysastetta. Onkin kiinnostavaa erityistä huomiota naisten kotoutumiseen, kielitaitoon ja työmarkkinoiden syrjiviin rakenteisiin, jotka ovat maahanmuuttajanaisten matalan työllisyysasteen ja hitaan työllistymisen syytä.

Digitalisaatio, työn uudet muodot ja etätö muuttavat työelämää ja on hyvä selvittää, mikä vaikutus tällä muutoksella on sosiaaliturvaan ja verotukseen.

12. Syyperusteisten perusturvaetuuksien yhtenäistäminen ja yhdistäminen ansioturva huomioiden (komitean esitys seuraavalle hallitukselle)

12.1 Komitea esittää syyperusteisten perusturvaetuuksien yhtenäistämistä ja yhdistämistä ansioturva huomioiden alaluvussa 6.1. Tarkoituksena on selkeyttää ja yksinkertaistaa vaiheittain etuusjärjestelmää ja sen toimeenpanoa sekä helpottaa siirtymistä etuudelta toiselle. Mitä hyötyjä ja haasteita perusturvaetuuksien yhtenäistämiseen ja yhdistämiseen voi liittyä?

Sosiaaliturvauudistuksessa tulee säilyttää etuuksien syyperusteisuus. Syyperusteisuuden tulee olla keskeinen periaate sosiaaliturvan pitkän aikavälin kehittämisessä. Näin voidaan varmistaa sekä järjestelmän rahoituksellinen kestävyys että palvelujen ja etuuksien oikea kohdentuminen.

On tärkeää huolehtia siitä, ettei etuudelta synny väliinpuotoajia eikä turvaa heikennetä. Keskeistä on myös selvittää, miten etuus niveltyy muuhun sosiaaliturvaan. Huolellinen vaikutusten arviointi ja vaiheittainen eteneminen on tärkeää. Etuuksien mahdollisesta yhdistämisestä voidaan päättää vasta, kun ensin on suunniteltu ihmisten elämäntilanteiden kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet. Uudistuksessa ei pidä keskittyä tarkastelemaan ainoastaan etuusjärjestelmän muutoksia: etuuteen kytkeytyvällä palvelukokonaisuudella ja eri toimijoiden välisen yhteistyön kehittämisellä on tärkeä merkitys, kun sosiaaliturvaa halutaan kehittää toimivammaksi.

12.2 Mihin suuntaan perusturvaetuuksien yhtenäistämistä tulisi kehittääA) etuuksien ehtojen osalta?B) toimeenpanon osalta?

Mihin suuntaan perusturvaetuuksien yhtenäistämistä tulisi kehittää

A) etuuksien ehtojen osalta?

Sosiaaliturvaa kehitettäessä tavoitteena pitää olla, että etuuden hakeminen ja sen saaminen on mahdollisimman yksinkertaista

B) toimeenpanon osalta?

Monimutkaisesta järjestelmästä täytyy luoda etuudensaajille nykyistä selkeämmin ymmärrettävä ja ennakoitava. Uudistusten vaikutuksia tulee arvioida huolellisesti etuudensaajien ja palkansaajien näkökulmasta.

Sosiaaliturvan uudistamisen tavoitteena tulee edelleen olla ihmisen näkökulmasta nykyistä selkeämpi ja toimivampi järjestelmä, joka mahdollistaa työnteon ja sosiaaliturvan yhteensovittamisen muuttuvissa elämäntilanteissa

13. Ehdotusten priorisointi 13.1 Välimietinnössä on komitean 31 ehdotusta tuleville hallituksille. Mitä kolmea ehdotusta tulisi edistää ensimmäisenä ja miksi?

1. Menettelytapasäännökset ja palkkakäsitteet

Selvitetään eri etuuslakeihin sisältyvien menettelytapasäännösten sekä etuuslakien ja hallintolain sääntelyn päällekkäisyyksiä. Selvitetään mahdollisuutta koota etuuslakien menettelytapasäännökset yhteen lakiin. Vaihtoehtoisesti menettelytapasäännöksiä yhtenäistettäisiin nykyisiin etuuslakeihin. Perustellut erot menettelytapasäännöksissä säilytetään. Yleislainsäädännön ja erityislainsäädännön väliset päällekkäisyydet poistetaan. y Selvitetään sosiaalivakuutusmaksujen perusteena olevien palkkakäsitteiden yhtenäistämisen mahdollisuuksia sekä mahdollisuutta koota sosiaalivakuutusmaksujen perusteena oleva palkkakäsite yhteen lakiin.

Perustelu: Päällekkäisyyksien selvittäminen ja lainsäädännön selkiyttäminen luovat pohjan jatkokehittämiselle.

4. Sosiaaliturvakomitean yhteydessä aloitettua työtä digitalisaation edistämiseksi jatketaan laajapohjaisessa yhteistyössä. Osana tätä työtä laaditaan asiakkaiden tarpeisiin perustuva digitalisaation strategia, joka kuvaa vuosien 2023–2030 aikana esitettävät toimenpiteet sähköisen asioinnin, viranomaisten välisen tietojenvaihdon ja kansallisen tietopohjan kehittämiseksi. Strategia hyödyntää EU:n digitaalisen identiteetin ja digitaalisen lompakon mahdollisuudet.

Perustelu: Digitalisaation kehittäminen mahdollistaa selkeiden palvelupolkujen kehittämisen ja sen, että oikeus erilaisiin tukiin, etuihin ja palveluihin tulevat näkyväksi. Onnistuessaan digitalisaation kehittäminen helpottaa asiointia ja lisää yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

23. Tarkoituksenmukaisten palvelujen ja lakisääteisten etuuksien saamisen varmistamiseksi kehitetään eniten tukea tarvitseville vastuutyöntekijämallia. Ehdotukseen liittyy todennäköisesti kustannuksia ja määrärahatarpeita.

Sosiaaliturvaa kehitettäessä tavoitteena pitää olla, että etuuden hakeminen ja sen saaminen on mahdollisimman yksinkertaista. Monimutkaisesta järjestelmästä täytyy luoda etuudensaajille nykyistä selkeämmin ymmärrettävä ja ennakoitava. Uudistusten vaikutuksia tulee arvioida huolellisesti etuudensaajien ja palkansaajien näkökulmasta.

Perustelu: Vastuutyöntekijä vähentää turhaa työtä kaikille osapuolille sekä lisää palvelujen oikea-aikaisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

14. Julkisen talouden kestävyys
14.1 Sosiaaliturvauudistuksessa tehtävät ratkaisut voivat joko vahvistaa tai heikentää julkista taloutta pitkällä aikavälillä. Komitea on linjannut, että uudistuksen tulee osaltaan varmistaa julkisen talouden kestävyys työllisyyttä ja väestön työ- ja toimintakykyä vahvistamalla. Tulisiko sosiaaliturvan uudistamisella tavoitella parannusta julkisen talouden kestävyteen pitkällä aikavälillä ja jos kyllä, niin miten?

Sosiaaliturvan uudistamisella ei tule tavoitella parannusta julkisen talouden kestävyteen, vaan uudistamisella tulee tavoitella sosiaaliturvan parempaa toimivuutta.

15. Komitean linjaukset toisen kauden työlle
15.1 Komitea on linjannut toisen kautensa työstä alaluvussa 6.2. Mikä luetelluista kokonaisuuksista on tärkein ja miksi?

-

15.2 Mihin suuntaan lueteltuja kokonaisuuksia tulisi kehittää?

Sosiaaliturvaa tulee kehittää niin, että etuuden hakeminen ja sen saaminen on mahdollisimman yksinkertaista. Työttömyysturvajärjestelmää ei pidä monimutkaistaa. Etenkin työttömien palveluprosessia on selkeytettävä ja myös työvoimahallinnon riittävät resurssit turvattava.

Työttömyysturvaa kehitettäessä on kiinnitettävä huomiota erityisesti palveluverkoston toimivuuteen sekä etuuksien ja palveluiden parempaan yhteensovittamiseen. Työllistymisen edistämisessä etenkin positiivisten kannusteiden ja palvelujärjestelmän kehittämisen tulee olla avainasemassa. Ennaltaehkäisevät ja yksilölliset palvelut, osaamisen vahvistaminen, työvoimapalveluiden parempi integrointi sosiaali- ja terveystalouteen parantavat työllistymisen mahdollisuuksia.

Ansioturvan kehittämisen tulee jatkossakin perustua kolmikantaiseen valmisteluun

16. Mitä muuta haluat todeta sosiaaliturvauudistuksesta?

Sosiaaliturvan tarkoituksena on turvata riittävä toimeentulo sairauden, työkyvyttömyyden, perhevapaiden, työttömyyden tai vanhuuden varalta.

Keskeinen rooli on etuuteen kytkeytyvillä palvelukokonaisuuksilla ja eri toimijoiden välisen yhteistyön kehittämisellä.

Sosiaaliturva on etuuksien ja palvelujen kokonaisuus. Sosiaaliturvan uudistamisessa tärkeää on erityisesti palvelujärjestelmän kehittäminen sekä palvelujen ja etuuksien nykyistä parempi yhteensovittaminen. Etuuksiin kytkeytyvillä palvelukokonaisuuksilla ja eri toimijoiden välisellä yhteistyöllä on keskeinen merkitys, kun sosiaaliturvaa halutaan kehittää toimivammaksi. Olennaista on huolehtia siitä, että palveluihin pääsee oikea-aikaisesti eikä tuen saanti viivästy.

Sosiaaliturvan syyperusteisuus on tärkeää säilyttää myös jatkossa.

Sosiaaliturvaa tulee kehittää niin, että etuuden hakeminen ja sen saaminen on mahdollisimman yksinkertaista. Työttömyysturvajärjestelmää ei pidä monimutkaistaa. Etenkin työttömien palveluprosessia on selkeytettävä ja myös työvoimahallinnon riittävät resurssit turvattava.

Ansioturvalle rakentuva työttömyysvakuutusjärjestelmä on työntekijöille tärkeä, koska ansioturva takaa kohtuullisen toimeentulon työnhaun aikana ja vähentää tarvetta muihin sosiaaliturvaetuuksiin

Ansiosidonnaisen työttömyysetuuden tasoa tai kestoja ei pidä heikentää. Turvan tason tai keston heikentäminen ei suoraan johda työllistymiseen vaan lisää usein tarvetta muihin sosiaalietuuksiin, kuten toimeentulotukeen. Työttömyyskassojen toimeenpanema työttömyysvakuutusjärjestelmä tulee säilyttää.

Siitonen Eva
Tehy ry